

2020-150

Archeologienota Horebeke Dorpsstraat 14b

Programma van Maatregelen

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Paulien FONTEYN

22-9-2020

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Horebeke Dorpsstraat 14b (provincie Oost-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt en de geplande bodemingrepen een oppervlakte hebben van minstens 1000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het volledige plangebied heeft een oppervlakte van ca. 21.600m² en is gelegen langs de Dorpsstraat te Horebeke, ter hoogte van huisnummer 14b. Het plangebied omvat verschillende gebouwen behorende tot het woonzorgcentrum Groendorp. In het noordwesten sluit het terrein aan op de straat Rokegem. Interne wegenissen verbinden beide straten met de verschillende gebouwen van het woonzorgcentrum. Het noordwestelijke terreindeel is onbebouwd weiland en bevat een vijver waarrond bomen zijn aangeplant. De zone van de geplande werken neemt slechts een klein deel van iets meer dan 1000m² in in de zuidoostelijke hoek van het terrein. Het betreft een groenzone ten zuidoosten en ten noordoosten van 2 bestaande gebouwen.

Het plangebied bevindt zich op ca. 250m ten noordoosten van de parochiekerk van Sint-Maria-Horebeke. De oudste relevante kaart voor het plangebied is de Villaretkaart uit 1745-1748, het huidige wegennet rond het terrein is dan reeds aanwezig. Het plangebied, gelegen meteen ten noorden van de dorpskern van 'Hurbeck', is onbebouwd en vermoedelijk in gebruik als landbouwgrond. De Ferrariskaart uit ca. 1777 toont een gelijkaardig beeld. De deelzone waar de werken plaatsvinden, blijft landbouwgrond tot een stuk in de 20ste eeuw. Vanaf de luchtfoto van 1971 tot begin 21ste eeuw is deze zone in gebruik als tuin, waarna de tuin wordt gesupprimeerd rond 2005 en deze zone grotendeels wordt ingenomen als werfzone voor de bouw van de omliggende gebouwen. Op de luchtfoto van 2009 loopt er een werfweg doorheen deze deelzone, waarna het braak komt te liggen en tot een groenzone verwordt. Door de inrichting als tuinzone in de tweede helft van de 20ste eeuw en vooral door de bouw van de naastliggende gebouwen ca. 15 jaar geleden, waarbij de zone van de geplande werken in gebruik was als werfzone, kan verondersteld worden dat er op het terrein reeds bodemverstorende activiteiten hebben plaatsgevonden. De kans dat hierbij eventueel aanwezige archeologische sporen zijn vernield is bestaande, maar op basis van enkel de bureaustudie niet met zekerheid vast te stellen.

Landschappelijk gezien maakt Horebeke deel uit van de Vlaamse Ardennen, een heuvelachtige streek in het zuiden van de provincie Oost-Vlaanderen. Het reliëf wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van een noordwest-zuidoost gerichte heuvelrug centraal binnen het Horebeekse grondgebied. Het uiterste noord(oosten) en zuid(westen) kennen een lagere ligging in de valleien van respectievelijk de Peerdestokbeek en de Maarkebeek. Het projectgebied bevindt zich op een noordelijke uitloper van de heuvelrug en kent een hellend verloop met maximaal hoogteverschil van ca. 7,2m van noordwest (min. +75,5m TAW) naar zuidoost (max. +82,7m TAW). De deelzone waar de geplande werken plaatsvinden helt ook van noordwest naar zuidoost, van ca. +81,50m TAW naar ca. +82,50m TAW. De zone van de geplande werken wordt gekarteerd als kunstmatige gronden waarbij het oorspronkelijke bodemprofiel

door ingrijpen van de mens werd gewijzigd of vernietigd (type OB), oorspronkelijk zal hier een droge leembodem met textuur B-horizont en dunne A-horizont aanwezig zijn geweest (type Aba1).

Het archeologisch kader geeft een verhoogd archeologisch potentieel aan voor de omgeving van het plangebied. Hoewel nog relatief weinig (gravend) archeologisch onderzoek gebeurde rondom het plangebied, tonen de gekende waarden aan dat de omgeving van het plangebied reeds lang werd gefrequentieerd. Enkele losse lithische vondsten wijzen op menselijke aanwezigheid in de steentijd, en er zijn enkele sites uit de ijzertijd gekend. Opvallend is echter het grote aantal aanwijzingen voor Romeinse bewoning in de omgeving van het plangebied. Bij veldprospecties op ca. 150m ten noorden van het plangebied werd een kleine, maar sterke concentratie aan Romeinse dakpanfragmenten en enkele kiezelzandstenen gedocumenteerd. Vermoedelijk dient hier een Romeinse villa gelokaliseerd te worden. Verder werd op ca. 200m ten oosten van het plangebied een muntschat uit de 18de eeuw aangetroffen.

De geplande werken met bodemingrepen spitsen zich toe op een kleine zone van ca. 1085m² in het zuidoostelijke deel van het plangebied. Op de groenzone wordt een nieuw volume van ca. 465m² gebouwd, dat verbonden wordt met het gebouw ten noordwesten. Dit bestaande gebouw wordt intern verbouwd, echter zonder bijhorende bodemingrepen. Rond het nieuwe volume worden enkele terrassen aangelegd (in totaal ca. 160m²), met rond het geheel een nieuwe brandweg (ca. 460m²). Voor de bouw van het nieuwe volume moet rekening worden gehouden met een bodemingreep van ca. 80cm diep, met plaatselijk diepere ingrepen voor nutsvoorzieningen. De bodemingrepen ter hoogte van de terrassen en de brandweg zal ca. 40 à 60cm diep gaan. Deze werken beperken zich dus tot een zone van iets meer dan 1000m², het overige deel van het plangebied blijft ongewijzigd.

Op basis van het bureauonderzoek kan niet met zekerheid worden vastgesteld of er al dan niet een archeologische site aanwezig is op het plangebied. Bij de afweging voor de noodzaak voor verder vooronderzoek in het kader van de geplande werken, dienen bijkomend volgende zaken in acht worden genomen:

- De deelzone van de geplande werken was recent onderhevig aan grondversturende activiteiten, door de inrichting als werfzone en de aanleg van een werfweg, te koppelen aan de bouw van de omliggende gebouwen enkele jaren geleden, en door deze bouwwerken zelf.
- De geplande werken zijn zeer beperkt van oppervlakte, ietwat verspreid gelegen van elkaar en voor wat betreft de terrassen en de brandweg ook beperkt in diepte.

Verder vooronderzoek op deze kleine deelzone van het plangebied, waar recent bodemingrepen hebben plaatsgevonden, lijkt in het kader van de geplande werken niet aangewezen. De kans op relevante kennisvermeerdering is gering. Er wordt dus geen verder vooronderzoek geadviseerd.

Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch vooronderzoek opgesteld te worden. Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed¹.

¹ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.